

Algemene Raad
4 april 2018

Advies bij het ontwerp 'VIZIER2030 – Een 2030-doelstellingenkader voor Vlaanderen'

De Vlaamse Regering hechtte op 9 maart 2018 haar eerste principiële goedkeuring aan het ontwerp doelstellingenkader 'VIZIER2030'. Hiermee werd, na de definitie van de langetermijnstrategie Visie 2050, een tweede belangrijke stap gezet voor de implementatie van de VN 2030-Agenda Duurzame Ontwikkeling (ADO) in Vlaanderen.

Volgend op deze goedkeuring consulteerde de minister-president, in opdracht van de Vlaamse Regering, een aantal Vlaamse adviesraden, waaronder de SARC. Na schriftelijke procedure brengt de Algemene Raad van de SARC het onderstaand advies uit.

Advies

De SARC formuleerde op 12 september 2017 een advies bij de startnota voor de transitieprioriteit 'Zorg en Samenleven in 2050'¹ en nadien op 16 oktober 2017 bij de andere transitieprioriteiten van Visie 2050². Omwille van de duidelijke verbanden tussen Visie 2050 enerzijds en de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van de 2030-ADO anderzijds herneemt de raad verschillende elementen uit de voormelde adviezen in het kader van zijn evaluatie van het doelstellingenkader.

- Integrale benadering

De nadrukkelijke koppeling tussen Visie 2050 en de ADO is logisch. Het is positief dat er zoveel mogelijk bruggen worden geslagen, weliswaar met oog voor de eigenheid en de finaliteit van elk traject.

- Verwijzing naar de CJSM-thema's

De SARC stelt vast dat het doelstellingenkader weinig tot geen concrete verwijzingen naar de thema's cultuur, jeugd, sport en media bevat. Enkel binnen de eerste cluster wordt in doelstelling 3 letterlijk verwezen naar gezond sporten en actief bewegen³. In verschillende andere doelstellingen,

¹ https://cjsm.be/sarc/AR/adviezen/20170912_SARC_advies_Zorg_en_samenleven_in_2050.pdf

² https://cjsm.be/sarc/AR/adviezen/20171016_advies_Transitieprioriteiten_Visie_2050.pdf

³ Doelstelling 3

zowel in de eerste, de tweede als de vierde cluster, kunnen er zonder veel moeite bruggen geslagen worden naar CJSM-thema's.

Zo ziet de SARC evidente koppelingen met onder meer levenslang en levensbreed leren⁴, de lerende samenleving⁵, participatie van kansengroepen⁶, verschillende doelstellingen die bijdragen aan een duurzame, door creativiteit gedragen en kennisgedreven economie⁷, participatieve en representatieve besluitvorming⁸ en diverse partnerschappen met het oog op de realisatie van de SDG's⁹.

De praktijk leert dat tekstuele verwijzingen naar cultuur, jeugd, sport of media geen voorwaarde hoeven te zijn om de betrokkenheid van de sectoren te garanderen, daar zorgen de sectoren zelf en spontaan voor. Toch zou een duidelijke verwijzing naar de CJSM-sectoren een sterk signaal zijn dat hun bijdrage erkent en zichtbaar maakt ten aanzien van derden, zoals beleidsmakers, andere sectoren en de publieke opinie.

- Het transversale belang van de CJSM-thema's

Het is betreurenswaardig -maar wellicht niet geheel verwonderlijk- dat er geen directe verwijzing is naar de CJSM-thema's in het doelstellingskader. Een dergelijke directe verwijzing ontbreekt ook in de formulering van de SDG's. Verschillende organisaties, waaronder de UNESCO, hebben dit pijnpunt herhaaldelijk aangekaart. In een tegenreactie op het ontbreken van concrete verwijzingen naar culturele thema's wordt vaak gesteld dat cultuur, in de zeer brede betekenis van het woord, een transversaal belang heeft en in dergelijke mate inherent is aan de mens en zijn bestaan, dat er een evidente verwevenheid is met zo goed als alle thema's binnen de ADO. Deze redenering zou bij uitbreiding ook voor het doelstellingskader kunnen overgenomen worden.

De raad acht het evident dat de meerwaarde van de CJSM-sectoren wordt erkend en benut in de context van een transversale toekomststrategie. Bestaande praktijken en initiatieven leveren nu reeds een bijdrage aan de realisatie van de vooropgestelde doestellingen. Bovendien ontwikkelen zich in het veld spontane initiatieven waarmee verschillende actoren in de sector zelf proactief aan de realisatie van de SDG's willen werken. Zo zet het PULSE Transitienetwerk¹⁰ in op cultuur als motor voor de transitie naar een sociaal-rechtvaardige en duurzame samenleving. Het netwerk verbindt een 1000-tal culturele organisaties en individuen die experimenteren met duurzame alternatieven voor ons huidige samenlevingsmodel. Uitwisseling van inspirerende praktijken en expertisedeling staan centraal in de werking van dit bottom-up gegroeide initiatief.

- De rol van CJSM-sectoren in de implementatie van VIZIER2030

In zijn adviezen bij Visie 2050 onderlijnde de raad de dubbele -intrinsieke én instrumentele- waarde van de CJSM-sectoren. De SARC heeft in voormelde adviezen aanbevolen om op duurzame en doordachte wijze gebruik te maken van het mobiliserend potentieel van de CJSM-sectoren. Zij bieden bijzondere hefboomen om mensen te informeren, te betrekken bij veranderingsprocessen en tot participatie aan nieuwe gedragsnormen te stimuleren. De raad herhaalt hier zijn pleidooi en vraagt,

⁴ Doelstelling 11

⁵ Doelstelling 16

⁶ Doelstelling 14

⁷ Doelstellingen 22, 23 en 25

⁸ Doelstelling 45

⁹ Doelstelling 47

¹⁰ www.pulsenetwerk.be

in lijn met de bovenstaande punten van het voorliggend advies, om bij de verdere uitwerking en realisatie van het doelstellingenkader, meer bepaald bij het bepalen en uitvoeren van remediërende acties en bij het ondersteunen van goede praktijken, de CJSM-sectoren te betrekken.

Eveneens voortbouwend op zijn adviezen bij Visie 2050, wijst de SARC op het potentieel van de CJSM-sectoren als ruimte voor innovatie en experiment. Dankzij de inherente zin voor verbeelding en creativiteit kunnen deze sectoren (mede)aanjagers zijn van nieuwe praktijken en modellen in de samenleving. Ze zijn daarom bij uitstek aangewezen partners voor de realisatie van een transformatieve toekomststrategie.

- Belanghebbendenoverleg

De SARC verwelkomt de intentie om een divers gremium van belanghebbenden te betrekken bij de implementatie van de ADO in Vlaanderen. De raad adviseert daarbij verder te kijken dan de traditionele gesprekspartners. Een langetermijnstrategie heeft tot doel een maatschappij vorm te geven zoals we die aan de volgende generaties willen overdragen. Daarom lijkt het evident dat, onder meer, ook jongeren hun stem krijgen in dit proces.

De nota aan de Vlaamse Regering vermeldt dat het belanghebbendenoverleg reeds parallel aan de adviesprocedures wordt opgezet. Het lijkt de raad inderdaad aangewezen om van meet af aan én gedurende het verloop van het gehele proces een continue dialoog met belanghebbenden te verzekeren.

De SARC vindt het belangrijk in deze fase van het proces zijn advies te kunnen formuleren, maar spreekt hier de ambitie uit om ook later, met name ten aanzien van de concrete implementatie, zijn visie en advies nog te verwoorden, al dan niet op eigen initiatief.

- Wat er (nog) niet wordt meegenomen...

Er wordt verwezen naar de koppeling met sectorale langetermijnbeleidsplannen. Er is nu voorzien dat deze laatste hun eigen totstandkomingstraject verder volgen, maar dat hun 2030-doelstellingen integraal deel uitmaken van het 2030-doelstellingenkader. De raad begrijpt deze werkwijze, maar pleit toch voor tussentijdse afstemming om te verzekeren dat de eindresultaten van deze beleidsplannen zowel vormelijk als inhoudelijk aansluiten bij het doelstellingenkader.

Een aantal thema's zijn niet meegenomen in VIZIER2030 omdat ze de externe dimensie van de ADO betreffen¹¹ of betrekking hebben op bevoegdheden die niet (enkel) aan Vlaanderen toekomen. De SARC vraagt dat de hieraan gekoppelde SDG's geen blinde vlek zouden worden binnen de Vlaamse implementatie van de ADO. Eén van de troeven van deze agenda is net zijn universele karakter. Het zou jammer zijn dat een, op zich begrijpelijke en pragmatische, focus op de eigen bevoegdheden in de feiten zou leiden tot een té beperkende benadering van de ADO.

- Time and money

De SARC raadt aan om tempo te houden met de implementatie van de ADO. De VN-resolutie is binnenkort 3 jaar oud en het is dus de hoogste tijd om concrete stappen te ondernemen in de uitvoering. Een gedegen aanpak vereist enige voorbereidingstijd, maar uiteindelijk zijn het de concrete acties die van tel zijn. Het stappenplan voor de (voorbereiding van de) implementatie is logisch opgebouwd, maar mag niet tot gevolg hebben dat de concrete acties té lang op zich laten

¹¹ Zoals bv. de internationale (ontwikkelings)samenwerking

wachten. Een aantal van de uitdagingen die men met de SDG's wil aanpakken, nopen immers tot snelle actie, liever vandaag nog dan morgen.

Tot slot leest de SARC dat er met de principiële goedkeuring nog geen enkel financieel of budgettair engagement wordt genomen. Vermits er in deze fase nog geen concrete acties zijn gedefinieerd is dit misschien begrijpelijk, maar terzelfdertijd klinkt het weinig bemoedigend noch ambitieus. Een doelstellingenkader dat een waaier aan dringende en dwingende uitdagingen binnen uiteenlopende domeinen verenigt kan enkel gewicht krijgen als er (ook) een financieel engagement tegenover wordt geplaatst. De raad vraagt dan ook met aandrang om in de volgende fases van het traject dit engagement te concretiseren, ook op financieel gebied.

Samenvatting

De SARC vindt het positief dat VIZIER2030 nadrukkelijk de verbinding maakt met Visie 2050. Er zijn immers tal van parallellen tussen beiden.

De raad mist concrete referenties naar zijn sectoren in het doelstellingenkader. Tekstuele verwijzingen naar de betrokkenheid van de CJSM-sectoren bij de SDG's zouden de evidente verbinding tussen beiden verduidelijken en versterken.

Net als voor Visie 2050 benadrukt de SARC ook ten aanzien van VIZIER2030 het transversaal belang van de CJSM-sectoren voor de duurzame ontwikkeling en transformatie van de samenleving. Zij vertegenwoordigen een intrinsieke én een instrumentele waarde en vormen een open leer-, experimenteer- en beleefruimte waar waarden, ideeën en praktijken kunnen gedeeld en doorgegeven worden.

De SARC onderschrijft de focus op een uitgebreid en doorlopend belanghebbendenoverleg. De raad vraagt om hierbij ook verder te kijken dan de traditionele gesprekspartners en formuleert de ambitie om zelf dit thema verder op te volgen.

Het lijkt de SARC noodzakelijk om de oefening zo compleet mogelijk te maken en ook dimensies van de SDG's en/of de Vlaamse beleidsplanning die nu (nog) niet zijn opgenomen, mee te nemen in het doelstellingenkader.

Tot slot dringt de SARC aan op een snelle concrete implementatie evenals op het verduidelijken van het financiële engagement voor de uitvoering van het doelstellingenkader.

Namens de Algemene Raad,
Luk Verschueren, algemeen voorzitter
Gaëtan Poelman, algemeen secretaris